

OBČANSKÁ VÝCHOVA (6. -7. ročník)

Charakteristika předmětu

Učební plán je přizpůsoben jednohodinové týdenní dotaci. Občanská výchova seznamuje žáky s poznatky, které jim mohou pomoci vytvořit si povědomí o společnosti, která je obklopuje. Spojuje osvojené poznatky z mnoha oblastí lidského života s různými informacemi i vlastními životními zkušenostmi. Tyto poznatky pak mohou být využity při řešení reálných životních situací a při rozhodování.

Předmět Občanská výchova umožňuje vytvořit si a interpretovat vhodné názory v souvislosti s orientací ve svých právech a povinnostech jakožto občana demokratického právního státu. Mimo informace z oblastí hodnotových mají žáci možnost poznat a osvojit si základní informace z oblastí ekonomických a environmentálních. Předmět rozvíjí a podporuje u žáků národní cítění a z toho vyplývající občanská práva a povinnosti. Zároveň žák porozumí významu životních rolí, rozpoznávání důsledků různých rozhodnutí a způsobů jednání ve svém příštím životě.

Důležitou součástí vzdělávání je i prevence rasistických, xenofobních a extremistických postojů a výchova k toleranci a respektování lidských práv, Občanská výchova se touto problematikou zabývá podrobněji. Otázky týkající se financí a hospodaření jsou soustředěny do výukového předmětu Finanční gramotnost a proto se v osnovách Občanské výchovy tolik neuplatňují.

Vzdělávání vychází z poznávání nejbližšího okolí a bezprostředních mezilidských vztahů a postupně se přechází k poznávání stále širších kontextů společenských jevů, dějů, vztahů a institucí, které i přerůstají hranice České republiky i hranice konkrétního lidského života. Poznávání společnosti a mezilidských vztahů se opírá o životní praxi a aktuální životní zkušenosti žáků. Učební činnosti směřují k osvojování praktických dovedností a k jejich aplikaci v reálných životních situacích.

Specifické cíle předmětu:

- ☐ žák posuzuje každodenních situace a události ve vzájemných vazbách a širších historických, sociokulturních, politických, ekonomických i globálních souvislostech
- ☐ žák se orientuje v důležitých hospodářských a politických otázkách a v aktivitách důležitých místních, regionálních, státních i mezinárodních institucí, organizací a seskupení
- ☐ žák spojuje osvojené poznatky s různými informacemi i vlastními životními zkušenostmi a aktivně je využívá při řešení reálných životních situacích
- ☐ žák si utváří a upevňuje vědomí přináležitosti k evropské kultuře, pociťuje úctu k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům
- ☐ žák porozumí sobě samému, poznává své silné i slabé stránky, respektuje vlastní osobnost i osobnosti druhých lidí
- ☐ žák porozumí významu životních rolí, rozpoznává důsledky různých rozhodnutí a způsobů jednání
- ☐ žák respektuje své okolí, vhodně se chová v různých sociálních situacích a přebírá odpovědnost za vlastní názory a jednání
- ☐ žák je schopen rozpoznat názory a postoje, které ohrožují lidskou důstojnost nebo odporují základním principům demokratického soužití a aktivně vystupovat proti nim
- ☐ žák využívá vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, zvládá zásady účinného řešení konfliktů

Nejčastější formy výuky:

- ☐ Frontální výuka (osvojení nových pojmů a souvislostí)
- ☐ Práce ve dvojicích (argumentace)
- ☐ Skupinová práce (řešení problémů, dramatizace)
- ☐ Individuální (pracovní listy, úvaha, zamyšlení)

Metody používané při výuce:

- ☐ Dialog (hledání kompromisu, utváření názoru a postoje)
- ☐ Diskuze (argumentace, komplexní pojetí problémového úkolu, vyjádření názoru)
- ☐ Dramatizace (návěst preventivního jednání v problémových situacích, vyjádření pocitů a emocí k tématu)
- ☐ Brainstorming (rozvoj asociací k danému tématu, třídění informací do skupin podle různých kritérií)
- ☐ Práce s textem (hodnocení, kritické uvažování, porovnávání s vlastní zkušeností)
- ☐ Didaktické hry (zaměřené na sebepoznání, zaujmutí postoje k tématu či názoru, vyjádření pocitů)
- ☐ Kooperace (spolupráce ve skupině při dosahování daných cílů)
- ☐ Práce s pracovním listem (opakování a utřídění probírané látky)

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- ☐ přistupuje kriticky k projevům vandalizmu
- ☐ v modelové situaci uplatní dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí
- ☐ respektuje mravní principy a pravidla společenského soužití
- ☐ uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích a rozlišuje projevy nepřiměřeného chování a porušování společenských norem
- ☐ rozpoznává hodnoty přátelství a vztahů mezi lidmi a je ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům
- ☐ je seznámen s nebezpečím rasismu a xenofobie
- ☐ respektuje kulturní zvláštnosti, názory a zájmy minoritní společnosti
- ☐ chápe význam vzdělávání v kontextu s profesním uplatněním
- ☐ formuluje své nejbližší plány

- ☐ stručně popíše sociální, právní a ekonomické otázky rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků VO-9-3-02p sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi
- ☐ ukáže na příkladech vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, vysvětlí, k čemu slouží bankovní účet
- ☐ uvede příklady služeb, které banky nabízejí občanům
- ☐ uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany
- ☐ uvede základní prvky fungování demokratické společnosti
- ☐ chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy
- ☐ uvede symboly našeho státu a zná způsoby jejich užívání
- ☐ vyjmenuje základní práva a povinnosti občanů
- ☐ na příkladu vysvětlí, jak reklamovat výrobek nebo službu
- ☐ uvede příklady, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele
- ☐ uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání
- ☐ uvede základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků
- ☐ vyřizuje své osobní záležitosti včetně běžné komunikace s úřady; požádá v případě potřeby vhodným způsobem o radu
- ☐ rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy
- ☐ v krizových situacích využívá služby pomáhajících organizací
- ☐ uvede příklady základních práv občanů ČR v rámci EU a způsoby jejich uplatňování
- ☐ uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má ČR vztah, a ví o výhodách spolupráce mezi státy
- ☐ uvede příklady mezinárodního terorismu

6. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐ Chápe význam pravidel pro život. ☐ Zná a respektuje školní řád.	Naše škola – život ve škole, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy; vklad vzdělání pro život Školní řád	OSV: Sebepoznání a sebepojetí Komunikace Kooperace	Rodinná výchova Dějepis
☐ Zná státní symboly ČR a uvědomuje si jejich význam. ☐ Chápe pojmy vlast a vlastenectví. ☐ Jmenuje některé významné osobnosti, události a produkty, které proslavily ČR ve světě, rozvíjí své povědomí o českých kořenech a kultuře. ☐ Žák chápe význam času, orientuje se v kalendáři, jmenuje významné dny a události roku ☐ Zná státní svátky a uvědomuje si jejich význam. ☐ Rozlišuje nejčastější typy a formy států	Naše vlast – pojem vlasti a vlastenectví; zajímavá a památná místa, co nás proslavilo, významné osobnosti; státní symboly, státní svátky, významné dny ČR jako demokratický právní stát Právní základy státu - znaky státu, typy a formy státu; státní občanství ČR, Ústava ČR, složky státní moci, jejich orgány a instituce, obrana státu	Řešení problémů Tolerance odlišností MKV: Tolerance a respekt k rozdílům mezi lidmi MDV: kritické čtení a vnímání mediálních sdělení média jako zdroj informací ENV: Porozumění vztahům člověka	Tělesná výchova Přírodopis Výtvarná výchova Český jazyk Hudební výchova

☐ rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí. ☐ objasní výhody demokratického způsobu řízení státu ☐		a prostředí Vztah přírody a společnosti Cyklus přírody ve vztahu k člověku VDO:	
☐		Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování občanská společnost a škola formy participace občanů v politickém životě	
☐ Žák zná blíže obec, v níž žije, její zvláštnosti, dokáže hovořit o významných místech, událostech, památkách. ☐	Naše obec, region, kraj – důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku	EGS: Souvislost mezi lokálními a globálními problémy	
☐ ☐ Chápe význam kultury a umění, rozvíjí své dovednosti v oblasti kulturního a společenského chování. ☐ Žák si vytváří představu o roli médií v každodenním životě. ☐ Žák si uvědomuje, jaké přírodní i kulturní bohatství má naše země.	kulturní život - rozmanitost kulturních projevů, kulturní hodnoty, kulturní tradice; kulturní instituce; masová kultura, prostředky komunikace Přírodní a kulturní bohatství – přírodní a kulturní památky a jejich ochrana		

☐ ☐ Rozvíjí své schopnosti kriticky hodnotit informace, které k němu skrze média přicházejí. ☐			
☐ Objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoj k menšinám. ☐ Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích. ☐ Chápe obsah pojmů morálka, svědomí a uvědomuje si jejich význam. ☐ Na příkladech rozeznává morální jednání od nemorálního. ☐	Lidská setkání – přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi, rovnost a nerovnost, rovné postavení mužů a žen; lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti vztahy mezi lidmi – osobní a neosobní vztahy, mezilidská komunikace; konflikty v mezilidských vztazích, problémy lidské nesnášenlivosti zásady lidského soužití – morálka a mravnost, svoboda a vzájemná závislost, pravidla chování		
☐ Žák zná základní lidská práva a chápe jejich význam. ☐ Upevňuje si své znalosti základních lidských práv a svobod. ☐ Žák zná Všeobecnou deklaraci lidských práv, zná svá základní práva, je schopen rozpoznat jejich porušování.	Lidská práva - základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana; úprava lidských práv a práv dětí v dokumentech; poškozování lidských práv, šikana, diskriminace		

7. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
☐		OSV: Mezilidské vztahy Tolerance odlišností MKV: Tolerance a respekt k rozdílům mezi lidmi MDV: fungování a vliv médií ve společnosti vliv médií na kulturu ENV: Porozumění vztahům člověka a prostředí Vztah přírody a společnosti Ekologické problémy lidstva	Zeměpis Dějepis Tělesná výchova Přírodopis Výtvarná výchova Český jazyk Hudební výchova Matematika
	Umění – typy, umělecké slohy		
☐	Média, masová kultura a její působení na člověka Prostředky masové komunikace, masmédia		
☐ Žák hovoří o hlavních ekologických globálních problémech Země, zná jejich příčiny a důsledky. ☐ Chápe význam trvale udržitelného vývoje.			
☐ Uvědomuje si význam peněz v dnešním světě. ☐ Ujasňuje si vlastní hodnotový systém ☐ Rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady Sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti; uvede hlavní příjmy a výdaje; rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje; zváží nezbytnost jednotlivých výdajů	Majetek, vlastnictví – formy vlastnictví; hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana; hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví banky a jejich služby – aktivní a pasivní operace, úročení, pojištění, produkty finančního trhu pro investování a pro získávání		

hospodaření domácnosti. Vysvětlí, jakou funkci plní banky, jaké služby nabízejí.	prostředků; principy tržního hospodářství – nabídka, poptávka, trh; tvorba ceny, inflace; podstata fungování trhu	VDO: Pozitivní vztah k demokratickému zřízení Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování formy participace občanů v politickém životě EGS: Souvislost mezi lokálními a globálními problémy	
☐ Žák zná právní řád ČR, Ústavu a její základní myšlenky ☐ Zná princip soudu a role jeho jednotlivých účastníků ☐ Spravedlnost řadí mezi nejdůležitější principy fungování státu. Rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky. Rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR; uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu. Objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů. Kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání. Popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru.	právní řád České republiky – význam a funkce právního řádu, orgány právní ochrany občanů, soustava soudů; právní norma, předpis, publikování právních předpisů ☐ protiprávní jednání – druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví ☐ právo v každodenním životě – význam právních vztahů; důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající; základní práva spotřebitele; styk s úřady státní správa a samospráva – orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly ☐		

Žák pro sebe zodpovědně vybírá učební styly. Uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky. Objasní souvislosti globálních a lokálních problémů.	principy demokracie – znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu; politický pluralismus, sociální dialog a jejich význam; význam a formy voleb do zastupitelstev Podobnost a odlišnost lidí – projevy chování, rozdíly v prožívání, myšlení a jednání; osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter; vrozené předpoklady, osobní potenciál □ vnitřní svět člověka – vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí, systém osobních hodnot, sebehodnocení; stereotypy v posuzování druhých lidí □ osobní rozvoj – životní cíle a plány, životní perspektiva, adaptace na životní změny, sebezměna; význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji evropská integrace – podstata,		
--	---	--	--

	význam, výhody; Evropská unie a ČR Globalizace – projevy, významné globální problémy		
--	--	--	--